

Posudek konzultanta

na rigorózní práci Mgr. Ivany Hercové

Nutná obrana

I. Téma předložené rigorózní práce o rozsahu 107 stran textu je velmi aktuální jak z pohledu platné právní úpravy, tak zejména z hlediska úvah de lege ferenda. Není mnoho institutů trestního zákona, které by byly tak široce zpracovány zejména judikaturou a které by byly současně pod takovým dohledem médií, jako právě institut okolností vylučujících protiprávnost, zejména institut nutné obrany. Z pohledu de lege ferenda je třeba připomenout, že v zamítnuté osnově nového trestního zákoníku z roku 2006 byly tyto otázky původně zpracovány poněkud odlišným způsobem od současné právní úpravy.

Autorka v úvodu uvádí, že problematika okolností vylučujících protiprávnost představuje atraktivní téma se silným emocionálním obsahem, které se dotýká každého občana. Kdo z nás se v posledních letech nesetkal s odcizením vozidla, s jeho vykradením, s vykradením bytu a odcizením věcí, táže se emotivně v úvodu doktorandka.

Rigorózní práce Mgr. Ivany Hercové čítá jak již bylo uvedeno 107 stran textu a je systematicky rozdělena do úvodu, čtyř kapitol, dále podrobněji strukturovaných, a závěru. Těžiště rigorózní práce je v podrobném rozboru platné právní úpravy nutné obrany, komparaci s návrhem zamítnuté osnovy nového trestního zákoníku a popisu dalších okolností vylučujících protiprávnost, a to jak těch, se kterými platný trestní zákon počítá (krajní nouze, oprávněné použití zbraně), tak těch, které nejsou výslovně v trestním zákoně upraveny (svolení poškozeného, dovolené riziko, výkon práv a povinností).

Osnovu rigorózní práce považuji za správnou. Jednotlivé části práce na sebe vhodně navazují. Z hlediska náležité systematiky je však třeba vytknout, že závěr své rigorózní práce autorka zpracovala pouze v rozsahu necelých tří stran. Nicméně autorka v práci uvádí průběžné dílčí závěry, takže je možné tento nedostatek tolerovat.

Autorka zpracovala práci na podkladě dostatečného počtu odborných literárních pramenů, s kterými kreativně pracovala. Správně a v dostatečné míře používá v práci také konstantní judikaturu obecných soudů.

II. Rozboru platné právní úpravy okolností vylučujících protiprávnost předchází pojednání o ústavněprávních souvislostech okolností vylučujících protiprávnost (str. 14 a násl.). Autorka

správně připomíná čl. 6 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a dále také čl. 23 Listiny základních práv a svobod zakotvující tzv. právo na odpor. Zatímco volba čl. 6 odst. 4 Listiny je zcela na místě, protože citovaný článek předpokládá konkretizaci v dalších zákonech, tj. i v trestním zákoně, článek 23 Listiny žádnou konkretizaci, promítnutí do další zákonné úpravy nepředpokládá, jeho úprava je politicko-deklaratorní.

Těžiště rigorózní práce je ovšem v samotném rozboru institutu nutné obrany podle § 13 tr. zák. Rozbor platné právní úpravy je dostatečně podrobný, autorka vhodně využila i konstantní judikaturu, která byla publikována.

Ve spojitosti s výkladem podmínek nutné obrany (§ 13 tr. zák.) se vhodně zabývá i právním posouzením případů záležejících v útoku osoby trestně neodpovědné – nepříčetného nebo osoby mladší patnácti let. K této otázce existují dva názory, při ústní obhajobě bude vhodné, kdyby se k této otázce vyjádřila rigorozantka.

Autorka v práci věnovala potřebnou pozornost i otázkám dalším, například problému automatických obranných zařízení, které nazývá institutem preventivní nutné obrany a které mohou v konkrétním případě zasáhnout účinně proti útočníkovi, ale jejich omezení je limitováno tím, že automatické obranné zařízení nepozná, zda jde vůbec o útočníka. Relativně podrobně je v rigorózní práci popsána i problematika nutné obrany v cizozemských právních úpravách (německé, francouzské, švédské, v systému common law).

Jak jsem již shora uvedl, výklad rigorozantky je důkladný, dostatečně podrobný a je podložen publikovanou judikaturou.

III. Rigorózní práci Mgr. Ivany Hercové považuji za způsobilý podklad pro ústní obhajobu v rámci rigorózního řízení. Autorka ve své práci prokázala schopnost samostatného odborného písemného jazykového projevu, schopnost teoretického rozboru i znalost aplikační praxe.

Při ústní obhajobě doporučuji vyjádřit se k podnětům obsaženým v hodnocení práce a dále doporučuji vyjádřit se k otázce: Překročení mezí nutné obrany.

V Praze 22. dubna 2007

Doc. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,

konzultant